

PREZENTACIJA IZVEŠTAJA UNIJE NA ZASEDANJU KOMITETA UJEDINJENIH NACIJA ZA EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA

KRŠENJE LJUDSKIH PRAVA NA KOSOVU

Na zasedanju Komiteta UN za ekonomska, socijalna i kulturna prava, održanom sredinom novembra u Ženevi, UNIJA- Savez udruženja interno raseljenih lica, je predstavila svoj Alternativni izveštaj, pisan kao odgovor na izveštaj UNMIK-a iz 2006. godine, dostavljen istom Komitetu. Izveštaj se odnosi na kršenje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava manjina na Kosovu i Metohiji. Istovremeno Unija je prezentovala svoje aktivnosti i angažman na polju rada sa interno raseljenim licima u regionu.

O radu UNIJE, potpredsednicu Komiteta **Rocío Barahonu Rieru**, iz Kostarike i članove ovog organa UN, **Barbaru Elanie Wilson** iz Švajcarske, **Jaima Marchana Romera** iz Ekvadora i **Eiba Riedela** iz Nemačke, o mnogim problemima sa kojima se susreću IRL i povratnici na Kosovu, upoznao je **Srđan Seratlić**, izvršni direktor «Unije M». Seratlić se posebno osvrnuo na surovu diskriminaciju u svim segmentima kršenja ljudskih prava, te eminentno dalje narušavanje istih usled nemogućnosti da se iznađu modaliteti primene zakona na Kosovu koji postoje samo na papiru. U obraćanju članovima Komiteta, Seratlić je posebno apostrofirao sledeća pitanja:

- Prvo i najvažnije je pitanje Kancelarije ombudsmana na Kosovu koja de fakto i dan danas ne funkcioniše s obzirom da ombudsman gđin **Nowicki** još uvek nije preneo svoje nadležnosti na zamenika **Hilmi Jasharija** koji time fakat ima samo reprezentativnu ulogu. UNMIK-ova regulativa 2007/15 koja ograničava rad Kancelarije ombudsmana samo na slučajeve vezane za Privremene institucije Kosova, odličan je primer kako ne postoji aparat koji nadgleda, kako UNMIK-ovu administraciju, tako i vojni aparat na Kosovu (KFOR).
- Iako je UNMIK osnovao *Human Rights Advisory Panel* koji bi, navodno, trebalo da se bavi pitanjem narušavanja ljudskih prava od strane međunarodne zajednice na Kosovu, pored činjenice da rad ovog tela nikada nije u potpunosti zaživeo, stoji i UNMIK-ova regulativa 2006/12 koja specijalnom izaslaniku generalnog sekretara UN-a, daje ekskluzivno i diskreciono pravo da odlučuje da li će se nalazi ovog tela dalje procesuirati ili ne. Time su svi eventualni slučajevi ispred ovakvog tela unapred osuđeni na neuspeh.
- Pitanje civilnog nadgledanja vojnog aparata (KFOR-a) na Kosovu. Kako se zaposleni u UNMIK-u štite imunitetom, tako su sve eventualne slučajeve kršenja ljudskih prava od strane KFOR-a preneli na države čiji se kontingenti nalaze na Kosovu. Samo prenošenje nadležnosti rezultira

nemogućnost da se ovakvi slučajevi reše, iako su evidentni slučajevi uzurpacije imovine od strane KFOR-a.

- Pitanje povratka IRL na Kosovo, koje je iskomplikovano do nivoa Kafkinog procesa raznim birokratskim procedurama i regulacijama, i dalje ostaje veliko nerešeno pitanje. Iako se Rezolucijom 1244 obavezuje međunarodna administracija na Kosovu da obezbedi siguran i stabilan povratak svim izbeglicama i IRL svojim kućama na Kosovo, uspeh do danas je postignut samo kada je u pitanju povratak kosovskih Albanaca koji su napustili svoje domove 1999. godine. Međutim, više od 200.000 IRL pretežno Srba, Roma i drugih manjinskih zajednica i dalje žive u raseljeništvu. U odnosu na 2006. i 2007. godinu, broj povratnika u 2008. godini je na nivou nepostojećeg (registrovano ukupno 254 osobe).
- Pitanje Privatizacije društvenih preduzeća na Kosovu, koje je UNMIK-ovom uredbom 2003/13 izuzelo privatizacijom, obuhvata samo osobe koje su u momentu same privatizacije, dakle 2003. godine, imali radni odnos. Time su sva IRL koja su godinama sticala staž u društvenim preduzećima izuzeta iz procesa privatizacije na potpuno diskriminacioni način.
- Pitanje zahteva IRL koji su posedovali nekomercijalnu imovinu na Kosovu, gde je HPD zajedno sa komisijom (HPCC) koja je donosila rešenja po zahtevima, favorizovala slučajeve A kategorije, koji se odnose na diskriminaciju u periodu 23. mart 1989. godine do 24. marta 1999. godine na uštrb slučajeva C kategorije, koju čine većinom IRL kojima su oduzeta zakonska prava vlasništva imovine sa Kosova.
- Kosovska energetska korporacija (KEK) je 2004. godine uvela ABC Strategiju potrošnje električne energije na Kosovu, kojom su sve srpske enklave definisane kao C kategorija, koja ima najlošije snabdevanje električnom energijom. Čak šta više, mnogim povratnicima se izdaju računi za basnosnovne iznose potrošnje tokom perioda njihovog raseljeništa, kada im je imovina ili bila uzurpirana ili potpuno uništena. Ponudu Srbije u humanitarnoj pomoći od 50 miliona kilovata el. energije srpskim enklavama UNMIK je odbio sa objašnjenjem da im nedostaje saglasnost Privremenih institucija na Kosovu (primer I.V iz Gnjilana koji ima mesečna primanja od 80 evra sa kojima ne može da održi svoju petočlanu porodicu, u isto vreme je dužan KEK-u iznos od 2 200 evra na ime utrošene el. energije u periodu raseljeništa)
- Kada su u pitanju kulturna prava treba istaći, da iako se UNMIK-ov primer uspešne obnove glavne zgrade Bogoslovije i vladičanskog dvora u Prizrenu smatra uspešnim, i dalje postoji 156 razrušenih objekata Srpske pravoslavne crkve na Kosovu, 5250 grobnica i 254 groblja koja su u potpunosti oskrnavljena.

O tome da je sastanak bio uspešan, kao i da su članovi Komiteta usvojili sve navedene primere, govori i činjenica da su ista ova pitanja postavili UNMIK-u u toku popodnevno zasedanja Komiteta. UNMIK na mnoga pitanja nije mogao da da odgovor, pogotovo na pitanje uzurpacije imovine od strane KFOR-a, kao i diskriminacije u ABC strategiji KEK-a.

Pored iznetih problema, članovi Komiteta su zahtevali da im se navede nekoliko preporuka koje bi uvrstili u svoj zvaničan izveštaj. Komitet se služi takozvanom „obavezom rezultata“ (obligation of result), koja se odnosi na to da sve preporuke do kojih Komitet dođe su obligatorne na terenu, te da ih UNMIK u saradnji sa PIS Kosova mora sprovesti. Iznesene su sledeće preporuke:

- Da UNMIK primora PIS Vlade Kosova da obaveze međunarodnog kovenanta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim zakonima budu direktno inkorporirane u domaći zakon.
- Da UNMIK u saradnji sa Kancelarijom za statistiku Kosova sprovede prikupljanje podataka o siromaštvu pogotovo u manjinskim nealbanskim zajednicama.
- Da UNMIK uzme u ponovno razmatranje pravni okvir privatizacije društvenih preduzeća na Kosovu.
- Da UNMIK u saradnji sa KPS, KFOR-om efikasnije procesuiraju uzurpatore imovine interno raseljenih lica i povratnika na Kosovo, kao i da se uspostavi objektivan rad Human Rights Advisory Panela i Ombudsman institucije.

Predstavnik Unije je na indirektan način osporio izlaganja članova Misije OSCE na Kosovu, koji su rekli da je na Kosovu pokrenut projekat pristupa dokumentaciji i institucijama, kako na lokalnom, tako i na centralnom nivou.

Predstavnici Komiteta odali su priznanje Uniji na pripremanju i sistematizaciji alternativnog izveštaja, što predstavlja podstrek za naredne aktivnosti Unije u ukazivanju i sprečavanju kršenja ljudskih prava na Kosovu, kao i daljim aktivnostima Unije u radu i podršci interno raseljenim licima u ostvarivanju njihovih prava.

INFORMATIVNA SLUŽBA UNIJE – SAVEZA
UDRUŽENJA IRL SA KIM